

4. Павелків С.Р. Адміністративно-правовий статус органів публічної адміністрації у сфері житлово-комунального господарства України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. К., 2013. 22 с.
5. Бахрах Д.Н. Административное право: учеб. для вузов. М.: Изд-во «БЕК», 1996. 368 с.
6. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. К.: Видавничий дім «Ін-Юре», 2002. 668 с.
7. Авторгов А.М. Адміністративно-правовий статус державного виконавця: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Київ. нац. ун-т внутр. справ. К., 2008. 17 с.
8. Адміністративне право України: підруч. / за загальною редакцією академіка С.В. Ківа-лова. Одеса: Юридична література, 2003. 896 с.
9. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 р. № 3659-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 50. С. 472.
10. Про затвердження Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики комунальних послуг: Указ Президента України від 10.09.2014 р. № 219. Урядовий кур'єр. 2014. № 167.
11. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

УДК 340.13+342.95

ШОРСЬКИЙ П.О.

СТРУКТУРА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРЧИХ ПРАВ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

У статті автором розкрито зміст структурних елементів адміністративно-правового механізму забезпечення виборчих прав громадян в Україні. Досліджені принципи, форми, методи та гарантії цих прав, окреслене коло суб'єктів забезпечення виборчих прав громадян. Особливу увагу приділено адміністративним нормам, відносинам та способам правового регулювання забезпечення виборчих прав громадян в Україні.

Ключові слова: права громадян, виборчі права, адміністративно-правовий механізм.

В статье автором раскрыто содержание структурных элементов административно-правового механизма обеспечения избирательных прав граждан в Украине. Исследованы принципы, формы, методы и гарантии этих прав, определен круг субъектов обеспечения избирательных прав граждан. Особое внимание уделено административным нормам, отношениям и способам правового регулирования обеспечения избирательных прав граждан в Украине.

Ключевые слова: права граждан, избирательные права, административно-правовой механизм.

In the article the author reveals the content of the structural elements of the administrative and legal mechanism for ensuring the electoral rights of citizens in Ukraine. The principles, forms, methods and guarantees of these rights are investigated; the circle of subjects of ensuring the electoral rights of citizens is defined. Particular attention is paid to administrative norms, relations and methods of legal regulation of ensuring the electoral rights of citizens in Ukraine.

Key words: citizens' rights, electoral rights, administrative legal mechanism.

Вступ. Адміністративно-правовий механізм забезпечення виборчих прав громадян як частина загального правового механізму забезпечення прав і свобод громадян в Україні вимагає певного системного уособлення. Згідно з власною назвою такий механізм повинен мати певні ознаки та структурні елементи, що можуть дати змогу науковій спільноті та фахівцям-практикам виділити його з-поміж інших споріднених правових категорій. Зважаючи на такий стан речей постає потреба щодо проведення наукового аналізу структури та особливостей адміністративно-правового механізму забезпечення виборчих прав громадян в Україні.

Дослідженням сутності виборчих прав громадян та адміністративно-правових аспектів їх забезпечення були присвячені наукові праці О.С. Бакумова, В.В. Плиски, Є.В. Сердюка, Ю.В. Слабунової, І.В. Тимошенко [1–5]. Разом із тим зауважимо, що останніми роками структура адміністративно-правового механізму забезпечення виборчих прав громадян опинилася поза увагою дослідників, що дає змогу підкреслити актуальність цього наукового дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є визначення змісту та здійснення аналізу складових елементів адміністративно-правового механізму забезпечення виборчих прав громадян в Україні.

Результати дослідження. На сутність та зміст структури механізму забезпечення прав і свобод громадян у науковій літературі є чимало поглядів. Інколи вони є загалом схожими за застосованими підходами, інколи діаметрально різняться. Якщо ми розглянемо здобутки фахівців у галузі теорії права, то можемо зазначити, що вони, зокрема, виділяють наступні елементи механізму забезпечення прав і свобод громадянина: норми права, правовідносини, акти безпосередньої реалізації прав і обов'язків, акти застосування норм права [6, с. 136]. За поглядами Я.В. Лазура, структуру механізму забезпечення прав і свобод громадян становлять схожі елементи: а) норма права; б) правовідносини; в) принципи прав і свобод громадян; г) стадії їх забезпечення; г) гарантії здійснення прав і свобод громадян; д) юридичні факти; е) акти застосування норм права [7, с. 395].

Якщо ми розглянемо структуру адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян, то згідно з працями В.В. Плиски основними елементами адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян він визначає: 1) норми права; 2) акти реалізації норм права; 3) правовідносини. Також, на його думку, існують додаткові елементи, якими дослідник вважає юридичні факти, правосвідомість, акти тлумачення адміністративно-правових норм, правовий режим законності та гарантії забезпечення прав і свобод [8, с. 145]. М. Савенко окреслює структуру механізму забезпечення прав і свобод громадянина у сфері державного управління як систему взаємопов'язаних правових норм, що закріплює основні права та свободи громадян і встановлює гарантії їх реалізації, а також систему органів державного управління та його апарату, які забезпечують, охороняють і захищають основні права та свободи громадян [9].

Подібно до вищевикладених поглядів І.С. Сухан говорить про те, що адміністративно-правовий механізм забезпечення права громадян на вільний доступ до інформації про стан захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання у своїй структурі містить дві складових системи: нормативну та інституційну. Нормативна система включає, зокрема, нормативно-правові акти. Інституційна система включає уповноважених суб'єктів, які здійснюють адміністративно-правове забезпечення захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання та можуть надати відповідну інформацію про стан захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання [10]. Щодо сфери митного контролю, то тут фахівці аналізують такі структурні елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод: адміністративно-правова норма; правовідносини; юридичний факт; правосвідомість; режим законності; правильне тлумачення норм права; гарантії забезпечення прав і свобод [11]. Схожі думки висловлює і Т.М. Алфьорова, яка серед складових елементів механізму забезпечення прав і свобод людини в адміністративно-юрисдикційній діяльності Державтоінспекції МВС називає правову активність учасників правовідносин, нормативно-правові акти механізму реалізації прав, гарантії забезпечення прав людини, акти правозастосування як результат діяльності органів державної влади [12, с. 73].

На нашу думку, висловлені погляди науковців є не зовсім правильними, адже визначена ними структура механізму забезпечення прав і свобод громадян майже збігається зі структурою механізму правового регулювання, а також механізму адміністративно-правового регулювання. Так, О.Ф. Скакун та М.В. Цвік елементами механізму правового регулювання вважає: принципи права, юридичні норми, нормативно-правові акти, акти офіційного тлумачення, юридичні факти, правовідносини, акти правореалізації, правосвідомість та режим законності та правопорядку [13; 14, с. 220].

Т.С. Гончарук вважає, що механізм адміністративно-правового регулювання – це система адміністративно-правових засобів (елементів), за допомогою яких здійснюється правове регулювання (упорядкування) суспільних відносин у сфері державного управління. Структуру механізму адміністративно-правового регулювання, на його думку, становлять адміністративно-правові норми, акти тлумачення та акти реалізації адміністративно-правових норм, адміністративно-правові відносини [15, с. 23]. О. Шумейко зазначає, що механізм адміністративно-правового регулювання використання автоматизованих систем у сфері безпеки дорожнього руху містить такі складові елементи: адміністративно-правові норми, адміністративно-правові відносини (до складу яких входять суб'єкти, об'єкти, юридичні факти), адміністративно-правові принципи, індивідуальні акти, форми та засоби [16, с. 176]. Це дає нам змогу говорити про те, що А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, Я.В. Лазур, В.В. Плиса, М. Савенко, І.С. Сухан, Т.М. Алфьорова фактично ототожнюють структуру механізму правового (адміністративно-правового) забезпечення та структуру механізму правового (адміністративно-правового) регулювання.

Натомість ми підтримуємо інші точки зору, зокрема, Ю.В. Слабунової, О.І. Безпалової, які наводять дещо іншу структуру механізмів забезпечення прав і свобод та реалізації правоохоронної функції держави. Так, Ю.В. Слабунова, досліджуючи діяльність органів прокуратури України, до структури адміністративно-правового механізму забезпечення прав громадян органами прокуратури вважає належними: 1) нормативно-правовий блок (сукупність норм права та нормативно-правових актів, юридичні факти); 2) інституційно-організаційний блок (система органів прокуратури у сфері забезпечення прав громадян); 3) процедурно-функціональний блок (принципи та інструменти, методи регулювання, а також процедури і алгоритми реалізації діяльності прокуратури по забезпеченню прав і свобод громадян, включаючи техніки і технології управління); 4) забезпечувальний блок (кадрове, інформаційне, матеріально-технічне та інше забезпечення); 5) інформаційно-аналітичний блок (аналіз стану розвитку та існування об'єкта забезпечення) [4, с. 511]. О.І. Безпалова визначає структуру механізму реалізації правоохоронної функції держави:

- інституційна складова частина (суб'єкти реалізації правоохоронної функції держави);
- адміністративно-правові норми, які регламентують специфіку реалізації правоохоронної функції держави;
- принципи реалізації правоохоронної функції держави;
- форми та методи реалізації правоохоронної функції держави;
- правовідносини, в яких відбувається переведення приписів, що містяться в нормативно-правових актах, у практичну площину;
- ресурсна складова частина (кадрове, інформаційне, матеріальне, технічне забезпечення тощо) [17, с. 224].

Враховуючи вищевикладене вважаємо, що адміністративно-правовий механізм забезпечення виборчих прав громадян становить собою певну систему пов'язаних елементів: об'єкт, суб'єкти, зміст та допоміжні елементи.

Об'єктом адміністративно-правового забезпечення виборчих прав громадян є активне, пасивне виборче право, а також додаткові права, які виникають у зв'язку з організацією виборчого процесу та контролю за прийнятими на виборах результатами (право брати участь у висуванні кандидатів, передвиборній агітації, спостереженні за проведенням виборів і роботою виборчих комісій тощо).

Суб'єктами адміністративно-правового механізму забезпечення виборчих прав громадян в Україні можемо визначити: Кабінет Міністрів України, Центральну виборчу комісію, центральні органи виконавчої влади, місцеві органи виконавчої влади, правоохоронні органи (прокуратура, Національна поліція, Служба безпеки України), судові органи. У нашому дисертаційному дослідженні суб'єктам забезпечення виборчих прав громадян буде присвячений окремий підрозділ, де ми розглянемо їх повноваження дещо змістовніше.

До змісту механізму адміністративно-правового забезпечення виборчих прав громадян ми можемо вважати належними принципи забезпечення виборчих прав громадян, адміністративно-правові норми, адміністративно-правові відносини, юридичні гарантії, адміністративно-правові форми та методи забезпечення виборчих прав, способи адміністративно-правового регулювання. Допоміжними елементами виступають кадрове, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення виборчих прав громадян.

Крім того, складові елементи цього механізму можуть бути об'єднані у три підсистеми (механізми): підсистему реалізації виборчих прав, підсистему охорони виборчих прав, підсисте-

му захисту виборчих прав. Варто зауважити, що механізм охорони виборчих прав громадян не тотожний механізму захисту, адже перший пов'язаний із попереджувальною діяльністю щодо недопущення порушення виборчих прав громадян, створення умов їх стабільності та непорушності, натомість другий починає діяти у разі вчинення порушення виборчих прав та спрямований на припинення протиправного діяння, відновлення порушеного права, усунення причин та умов, що сприяли порушенню та притягненню винних до відповідальності.

За поглядами науковців принцип відображає закономірності, відносини, взаємозв'язки між елементами будь-якої системи [18, с. 186]. В об'єктивному розумінні принцип – це певна домінуюча ідея, яка відображає зміст і основні риси якогось явища природи чи свідомої людської діяльності. По-друге, стосовно складних соціальних систем принципи можна розглядати як умови їх нормальної життєдіяльності» [19, с. 251]. Принципами забезпечення виборчих прав громадян можемо вважати такі: рівності виборчих прав, законності, звернення за захистом порушеного права, поєднання єдиноначальності та колегіальності, гласності, єдності, незалежності, достатнього матеріально-технічного забезпечення.

Адміністративно-правові норми як загальнообов'язкові правила поведінки, що встановлені державою з метою регулювання суспільних відносин, що входять до предмета адміністративного права і забезпечені засобами державного примусу, становлять основу цього механізму. За допомогою цих норм реалізуються державно-владні повноваження в сфері організації та проведення виборів, а також забезпечується примусовий порядок виконання цих правових приписів. Наприклад, до таких норм можна віднести приписи, згідно з якими засоби масової інформації, інформаційні агентства, інші суб'єкти у разі поширення результатів опитування громадської думки, пов'язаного з виборами, зобов'язані зазначати повну назву організації, що проводила опитування, замовників опитування, а також інші відомості. Напередодні і в день голосування виборчим законодавством встановлено заборону проведення масових акцій (зборів, мітингів, походів, демонстрацій тощо) від імені кандидатів, місцевих організацій партій – суб'єктів виборчого процесу, а також політичних партій, місцеві організації яких є суб'єктами виборчого процесу. Адміністративно-правовими нормами закріплені владні повноваження окружної виборчої комісії щодо контролю за діяльністю місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань забезпечення виборчого процесу приміщеннями для голосування, транспортом, засобами зв'язку, обладнанням [20].

Варто зауважити, що зазначеними адміністративно-правовими нормами здійснюється правове регулювання процесу забезпечення виборчих прав. Тому до структури відповідного механізму ми вважаємо належними також способи такого регулювання. Серед зазначених способів, на нашу думку, варто виділити приписи, дозволи та заборони. Приписами на суб'єкта суспільних відносин покладається обов'язок вчинити певні дії (наприклад, обов'язок прийняти та розглянути заяву), заборона – це покладання обов'язку утриматися від відповідних дій (заборона агітації), дозвіл – це право суб'єкта виборчого процесу самостійно визначати порядок вчинення своїх дій (право самостійно обирати особу, за яку буде поданий голос).

Зрозуміло, що суспільні відносини, які складаються під час забезпечення виборчих прав громадян у відповідному механізмі, мають адміністративно-правову природу. В таких відносинах одна сторона, як правило, є носієм владних повноважень і має вимагати від іншої сторони виконання певних обов'язків. Невиконання обов'язків або порушення прав однієї зі сторін тягне за собою юридичну відповідальність. Також варто підкреслити, що адміністративно-правові відносини можуть виникати за ініціативою будь-якої зі сторін, згода або бажання другої сторони не є обов'язковою умовою їх виникнення. Прикладами таких відносин є, зокрема, такі, що виникають під час організаційно-реєстраційної діяльності щодо офіційних спостерігачів. Так, громадська організація, до статутної діяльності якої належать питання виборчого процесу та спостереження за ним не пізніше як за шістьдесят днів до дня голосування, може звернутися до Центральної виборчої комісії з клопотанням про дозвіл мати офіційних спостерігачів під час виборів депутатів. Своєю чергою, Центральна виборча комісія не пізніше як на десятий день із дня отримання клопотання приймає рішення про надання дозволу громадській організації мати офіційних спостерігачів або про відмову в наданні такого дозволу, про що повідомляє громадську організацію наступного дня після дня прийняття відповідного рішення [20]. Іншими відносинами є такі, що складаються під час адміністративного оскарження порушених виборчих прав. Відповідно до Закону України «Про вибори народних депутатів України» суб'єкти звернення зі скаргою можуть оскаржити до відповідної виборчої комісії рішення, дії чи бездіяльність, що стосуються виборчого

процесу, таких суб'єктів оскарження: виборчої комісії, члена виборчої комісії; політичної партії – суб'єкта виборчого процесу; кандидата у депутати [20].

Перейдемо до гарантій. Як зазначають фахівці, юридичні гарантії є специфічним правовим засобом забезпечення, реалізації, охорони та захисту прав людини та громадянина; першочергового значення вони набувають при практичній реалізації суб'єктивних прав громадянина. Тобто юридичні гарантії – це передбачені законом спеціальні (специфічні) засоби практичного забезпечення прав та свобод людини і громадянина. До юридичних засобів реалізації прав належать закріплені нормами межі прав та засоби конкретизації свобод і обов'язків громадянина, юридичні факти, з якими пов'язана їх реалізація, процесуальні форми здійснення прав, засоби примусу та стимулювання (заохочення) правомірної реалізації прав і свобод [21]. Є.О. Гіда говорить про гарантії прав і свобод як про систему конкретних засобів, завдяки яким стає реальною ефективна реалізація громадянами своїх прав та свобод, їх охорона і захист у разі правопорушення, їх головне призначення полягає у забезпеченні всіх і кожного рівними правовими можливостями для набуття, реалізації, охорони і захисту суб'єктивних прав та свобод [22]. Зауважимо, що такі засоби закріплюються у правових нормах, вони є постійними, вони об'єднуються у певну систему тощо. Такі гарантії можуть закріплюватися у Конституції України, законах України, нормативних актах органів виконавчої влади, Центральної виборчої комісії та ін.

Серед юридичних гарантій щодо виборчих прав ми зазначимо: обов'язковість забезпечення цих прав із боку держави (ст. 3 Конституції України), право на судовий захист, право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових та службових осіб (ст.ст. 8, 55 Конституції України), право на звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів із питань реалізації виборчих прав (ст. 40 Конституції України), право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої їх незаконними рішеннями, діяльністю чи бездіяльністю в сфері організації та проведення виборів (ст. 56 Конституції України), право знати свої виборчі права й обов'язки (ст. 57 Конституції України), право на юридичну допомогу, у тому числі і безплатну у разі виникнення труднощів реалізації виборчих прав, а також у разі їх порушення (ст. 59 Конституції).

У законах України «Про вибори народних депутатів», «Про вибори Президента України», «Про місцеві вибори» визначені такі гарантії діяльності у виборчому процесі кандидатів у депутати. Кандидату у депутати не може бути відмовлено у звільненні на період передвиборної агітації від виконання виробничих або службових обов'язків за місцем роботи з наданням неоплачуваної відпустки; кандидат у депутати під час виборчого процесу не може бути звільнений із роботи з ініціативи власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу, направлений у відрядження, кандидат у депутати в одномандатному окрузі має право визначити із числа виборців своїх довірених осіб (не більше трьох осіб) [20].

Щодо участі виборців, то їм гарантуються і забезпечуються умови для вільного формування своєї волі та її вільного виявлення при голосуванні. Застосування насильства, погроз, обману, підкупу чи будь-яких інших дій, що перешкоджають вільному формуванню та вільному виявленню волі виборця, забороняється. Громадянам гарантується добровільність участі у виборчому процесі. Ніхто не може бути примушений до участі чи неучасті у виборах. Також виборцям гарантується таємність волевиявлення, забороняється контроль за волевиявленням виборців [20; 23].

Варто також дослідити адміністративно-правові форми та методи забезпечення виборчих прав громадян та їх роль у відповідному механізмі. Під формами ми будемо розуміти зовнішній прояв конкретних дій суб'єктів забезпечення виборчих прав громадян. Такими формами варто, насамперед, вважати видання індивідуальних та нормативних актів управління, проведення організаційних заходів, вчинення матеріально-технічних дій.

Так, основною організаційною формою діяльності Центральної виборчої комісії є її засідання. На засіданні Комісії може бути розглянуто будь-яке питання, що відповідно до законів України належить до її повноважень. За результатами розгляду на засіданні комісії питання порядку денного вона ухвалює рішення у формі постанови.

Серед адміністративно-правових методів як прийомів і способів впливу на суспільні відносини ми можемо виділити, насамперед, методи переконання та примусу. В рамках застосування методу переконання виборчі комісії роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори. Як метод примусу комісії можуть розглядати заяви і скарги на рішення, дії або бездіяльність суб'єктів виборчого процесу і приймати рішення з цих питань, які є обов'язковими для визначених адресатів. Рішення виборчих комісій, а також рі-

шення органів виконавчої влади, що стосуються реалізації виборцями права голосу на виборах, доводяться ними до відома громадян через друковані засоби масової інформації або, у разі неможливості, оприлюднюються в інший спосіб [20; 23].

І наостанок зазначимо, що до адміністративно-правового механізму забезпечення виборчих прав громадян як допоміжні елементи входять кадрове, інформаційне та матеріально технічне забезпечення цих прав. Так, витрати на підготовку і проведення виборів депутатів здійснюються виключно коштом Державного бюджету України, виділених на підготовку та проведення виборів депутатів, та коштом виборчих фондів партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в загальнодержавному окрузі, кандидатів у депутати в одномандатних округах. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідають за забезпечення виборчих комісій приміщеннями для голосування, транспортом, засобами зв'язку, обладнанням [20; 23].

Засоби масової інформації зобов'язані об'єктивно висвітлювати хід підготовки і проведення виборів. Представникам засобів масової інформації гарантується безперешкодний доступ на всі публічні заходи, пов'язані з виборами. Виборчі комісії, органи виконавчої влади, посадові і службові особи цих органів зобов'язані в межах своїх повноважень надавати їм інформацію щодо підготовки і проведення виборів. Центральна виборча комісія, зокрема, організовує у визначеному нею порядку навчання членів окружних виборчих комісій та визначає порядок навчання окружними виборчими комісіями членів дільничних виборчих комісій. забезпечує виготовлення методичних рекомендацій із навчання окружними виборчими комісіями членів дільничних виборчих комісій [20].

Висновки. Отже, можемо сформулювати такі узагальнення:

1) адміністративно-правовий механізм забезпечення виборчих прав громадян становить собою певну систему пов'язаних елементів: об'єкт, суб'єкти, зміст та допоміжні елементи;

2) об'єктом адміністративно-правового забезпечення виборчих прав громадян є активне, пасивне виборче право, а також додаткові права, які виникають у зв'язку з організацією виборчого процесу та контролю за прийнятими на виборах результатами (право брати участь у висуванні кандидатів; право брати участь у передвиборній агітації; право брати участь у спостереженні за проведенням виборів і роботою виборчих комісій тощо);

3) суб'єктами адміністративно-правового механізму забезпечення виборчих прав громадян в Україні є: Кабінет Міністрів України, Центральна виборча комісія, центральні органи виконавчої влади, місцеві органи виконавчої влади, правоохоронні органи (прокуратура, Національна поліція, Служба безпеки України), судові органи;

4) до змісту механізму адміністративно-правового забезпечення виборчих прав громадян ми можемо вважати належними принципи забезпечення виборчих прав громадян, адміністративно-правові норми, адміністративно-правові відносини, юридичні гарантії, адміністративно-правові форми та методи забезпечення виборчих прав, способи адміністративно-правового регулювання. Допоміжними елементами виступають кадрове, інформаційне та матеріально технічне забезпечення виборчих прав громадян;

5) серед принципів забезпечення виборчих прав громадян варто зазначити: принцип рівності виборчих прав, принцип законності, принцип звернення за захистом порушеного права, принцип поєднання єдиначальності та колегіальності, принцип гласності, принцип єдності, принцип незалежності, принцип достатнього матеріально-технічного забезпечення;

6) адміністративно-правові норми як загальнообов'язкові правила поведінки, що встановлені державою з метою регулювання суспільних відносин, що входять до предмета адміністративного права, і забезпечені засобами державного примусу, становлять основу механізму адміністративно-правового забезпечення виборчих прав громадян. За допомогою цих норм реалізуються державно-владні повноваження у сфері організації та проведення виборів, а також забезпечується примусовий порядок виконання цих правових приписів;

7) гарантії забезпечення виборчих прав – це встановлені нормами права спеціальні засоби практичного забезпечення виборчих прав громадян. Зазначені засоби закріплюються у правових нормах, вони є постійними, вони об'єднуються у певну систему та органічно доповнюють одне одну. Такі гарантії можуть закріплюватися у Конституції України, законах України, нормативних актах органів виконавчої влади, Центральній виборчій комісії та ін. За видами гарантії забезпечення виборчих прав можна поділити на такі, що належать до громадян-виборців, що реалізують активне виборче право, та, відповідно, громадян-учасників виборчого процесу, що обираються на відповідних виборах.

Перспективними напрямками подальших досліджень визначимо аналіз системи суб'єктів забезпечення виборчих прав громадян.

Список використаних джерел:

1. Бакумов О.С. Конституційне право громадян України на участь у виборах і референдумах та проблеми його реалізації: монографія. Х.: Право. 2015. 248 с.
2. Плиска В.В. Правові норми як елемент адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян у сфері запобігання і протидії корупції. Порівняльно-аналітичне право. 2015. № 4. С. 267–271.
3. Сердюк Є.В. Забезпечення засобами адміністративного права виборчих прав громадян України. Адміністративне право і процес. 2012. № 1 (1). С. 66–69.
4. Слабунова Ю.В. Структура адміністративно-правового механізму забезпечення прав громадян органами прокуратури. Форум права. 2013. № 2. С. 508–512.
5. Тимошенко І.В. Сутність виборчих прав громадян України та їх місце в загальній системі прав і свобод. Публічне право. 2011. № 4. С. 49–56.
6. Теорія держави і права: навч. посіб. / [А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та ін.]; за заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В. Копейчикова. К.: Юрінком Інтер. 2002. 368 с.
7. Лазур Я.В. Поняття, сутність та елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян у державному управлінні. Форум права. 2009. № 3. С. 392–398. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09ljvudu.pdf> (дата звернення 25.04.2017).
8. Плиска В.В. Поняття та елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян у сфері запобігання та протидії корупції. Науковий вісник УжНУ. Серія «Право». 2015. № 35. Ч. 1. Т. 2. С. 143–147. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.35/part_2/38.pdf (дата звернення 15.04.2017).
9. Савенко М. Конституційний Суд і омбудсмен у державному механізмі захисту прав та свобод людини і громадянина. Вісник Конституційного Суду України. 2000. № 1. URL: http://www.uapravo.com/hro/text.php?lan=rus&id=5277&id_book=0&id_parent=0&id_vid_res=2 (дата звернення 09.05.2017).
10. Сухан І.С. Адміністративно-правовий механізм забезпечення права громадян на вільний доступ до інформації про стан захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «ПРАВО». 2015. Вип. 35. Ч. II. Т. 3. URL: [http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.35\(2\)/part_3/4.pdf](http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.35(2)/part_3/4.pdf) (дата звернення 09.05.2017).
11. Сливка О.О. Поняття, сутність та елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод осіб у митному контролі. Прикарпатський юридичний вісник. 2015. Вип. 3. С. 218–220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2015_3_49 (дата звернення: 05.05.2017).
12. Алфьорова Т.М. Сутність механізму забезпечення прав і свобод людини в адміністративно-юрисдикційній діяльності Державтоінспекції. Науковий вісник публічного та приватного права. 2015. Вип. 2. С. 68–73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvppp_2015_2_15 (дата звернення 08.05.2017).
13. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підруч. / пер. з рос. Х.: Консум. 2006. 656 с. URL: <https://goo.gl/Xr4VzI>.
14. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. .В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Харків: Право. 2009. 584 с.
15. Гончарук С.Т. Адміністративне право України. Загальна та Особлива частини.: навч. посіб. К.: НАВС. 2000. 240 с.
16. Шумейко О. Поняття та зміст адміністративно-правового регулювання дорожнього руху за допомогою автоматизованих систем. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 2. С. 172–176.
17. Безпалова О. І. Адміністративно-правовий механізм реалізації правоохоронної функції держави: сутність і структура. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2015. Т. 15. С. 218–226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nponyua_2015_15_25 (дата звернення 07.05.2017).
18. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления. Курс лекций. М.: Юрид. лит. 1997. 400 с.
19. Косюта М.В. Проблеми та шляхи розвитку прокуратури України в умовах побудови демократичної правової держави: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.10. Одеса. 2002. 467 с.

20. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17.11.2011 р. № 4061-VI. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4061-17> (дата звернення 11.05.2017).

21. Чечель Н.О. Юридичні гарантії прав людини та громадянина. Офіційний сайт Луцького міського управління юстиції Волинської області. URL: <http://www.lutskrada.gov.ua/yurydychni-garantiyi-prav-lyudyny-ta-gromadyanyna> (дата звернення 10.05.2017).

22. Теорія держави та права: [підручник] / [за вимогами кредитно-модульної системи навчання] / Є.О. Гіда, Є.В. Білозьоров, А.М. Завальний та ін.; за заг. ред. Є.О. Гіди. К.: ФОП О. С. Ліпкан. 2011. 576 с. URL: <https://goo.gl/ADctQ3> (дата звернення 09.05.2017).

23. Про місцеві вибори: Закон України від 14.07.2015 р. № 595-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/595-19> (дата звернення 11.05.2017).

УДК 342.9

ЯРОМІЙ І.В.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ПОРУШЕННЯМ МИТНИХ ПРАВИЛ

Стаття присвячена особливостям діяльності суб'єктів запобігання та протидії порушенням митних правил. Автор зазначає, що митні органи постійно працюють у напрямі збільшення ефективності своєї роботи та підвищення результативності діяльності щодо виявлення випадків контрабанди і порушення митних правил, що сприяє позитивній динаміці у діяльності суб'єктів щодо запобігання та протидії порушенням митних правил як за усіма порівняними, так і абсолютними результативними показниками. Наголошено на необхідності удосконалення процесу взаємодії митних органів з іншими державними та правоохоронними органами у сфері боротьби та запобігання порушенням митних правил у частині обміну інформацією.

Ключові слова: порушення митних правил, запобігання та протидія, митні органи, суб'єкти запобігання та протидії.

Статья посвящена особенностям деятельности субъектов предупреждения и противодействия нарушениям таможенных правил. Автор отмечает, что таможенные органы постоянно работают в направлении увеличения эффективности своей работы и повышения результативности деятельности по выявлению случаев контрабанды и нарушения таможенных правил, что способствует положительной динамике в деятельности субъектов по предотвращению и противодействию нарушениям таможенных правил по всем как относительным, так и абсолютным результативным показателям. Отмечена необходимость совершенствования процесса взаимодействия таможенных органов с другими государственными и правоохранительными органами в сфере борьбы и предотвращения нарушений таможенных правил в части обмена информацией.

Ключевые слова: нарушение таможенных правил, предотвращение и противодействие, таможенные органы, субъекты предотвращения и противодействия.

The article is devoted to the peculiarities of activity of subjects of prevention and counteraction of violation of customs rules. The author notes that customs authorities are constantly working to increase the efficiency of their work and increase the effective-